



UPPSALA  
UNIVERSITET

Nationellt centrum för  
kvinnofrid

National Centre for  
Knowledge on Men's Violence  
Against Women

SE-751 85 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:  
Akademiska sjukhuset  
Ingång 17

Uppsala University Hospital  
Entrance 17

Telefon/Phone:  
018-611 27 93  
+46 18 611 27 93

Telefax/Fax:  
018-50 73 94  
+46 18 50 73 94

www.nck.uu.se

## Yttrande

2012-11-29

NCK 2012/19

Justitiedepartementet

103 03 Stockholm

### **Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK:s) yttrande över SOU 2012:35 *Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap***

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) instämmer med utredningens förslag att kriminalisera tvångsäktenskap genom att införa en särskild straffbestämmelse och benämna brottet *Äktenskapstvång*. NCK instämmer även med utredningens förslag att kriminalisera barnäktenskap och att dispensen för dessa tas bort.

I utredningen framkommer en koppling mellan äktenskap mot den egna viljan och hedersrelaterat våld och förtryck. NCK instämmer med detta, men vill samtidigt betona att tvångsäktenskap innebär ett hedersrelaterat våld som också har starka kopplingar till mäns våld mot kvinnor. Mäns våld mot kvinnor har som syfte att kontrollera kvinnors liv och sexualitet. Samma mekanismer ligger bakom hedersrelaterat våld och förtryck i allmänhet och tvångsäktenskap i synnerhet. Utan kunskap och förståelse för så väl mäns våld mot kvinnor som hedersrelaterat våld och förtryck finns det en stor risk att utredningens föreslagna åtgärder, som bland annat särskilda vigsel tillstånd och andra åtgärder för att förhindra formella och informella äktenskap, kommer att bli uddlösa.

#### *Ett nationellt kompetensteam*

Utredningen föreslår att ett nationellt kompetensteam ska arbeta med frågor som rör tvångsäktenskap och barnäktenskap.

Tvångsäktenskap och i viss mån även barnäktenskap är som utredning påpekar frågor som sorteras under hedersrelaterat våld och förtryck, i nuläget finns det många myndigheter som arbetar med dessa frågor. NCK instämmer därför med utredningens förslag att integrera det nationella kompetensteamet i en myndighet som redan arbetar med hedersrelaterat våld och förtryck. Men att frågor om tvångsäktenskap och barnäktenskap bör underordnas frågor som rör det mer övergripande området hedersrelaterat våld och förtryck. Grundförståelsen att samma mekanismer som ligger bakom tvångsäktenskap och barnäktenskap också finns inom det hedersrelaterade våldet och förtrycket är nödvändigt för arbetet.

Det finns i dag flera relevanta myndigheter som redan arbetar med det nationella kompetensteamets föreslagna uppgifter. Utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck som redan finns hos andra myndigheter skulle också kunna innefatta tvångsäktenskap. Samordningen av verksamheter inom samma område hanteras redan idag vid andra myndigheter.

Utredningens förslag att kompetensteamet skulle ha en databas med information och forskning kring tvångsäktenskap är bra. NCK:s *Kunskapsbank* är dock en sådan databas som förmedlar forskning, information och utgör en länk mellan forskare och praktiker inom områden som mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Kunskapsbanken innehåller i dagsläget även en ämnesguide samt forsknings- och myndighetsrapporter om tvångsäktenskap och arrangerade äktenskap.

Att det nationella kompetensteamet ska utöva tillsyn för arbetet med tvångsäktenskap och barnäktenskap är inte att föredra. Personer utsatta för tvångsäktenskap och barnäktenskap är en socialtjänstfråga och tillsynen bör därför ligga hos den kommande Inspektionen för tillsyn och tillstånd.

NCK:s slutsats är att ett särskilt kompetensteam inte är nödvändigt för den del av det hedersrelaterade våldet som utgörs av tvångsäktenskap och barnäktenskap. Men andra aktörer som redan är tongivande inom arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck skulle kunna få i uppdrag att tydliggöra kopplingen mellan äktenskap mot den egna viljan och hedersrelaterat våld och förtryck.

*Hjälptelefon till utsatta*

Utredningen föreslår att det inrättas en hjälptelefon för personer utsatta eller som riskerar att utsättas för äktenskap mot den egna viljan. I utredningen föreslås att *Kvinnofridslinjen* ska få i uppdrag att ta emot dessa samtal. *Kvinnofridslinjen*, som drivs av NCK på regeringens uppdrag, besvarar i dagsläget ca 70 samtal per dag. De som ringer är i första hand våldsutsatta kvinnor och deras anhöriga, men även myndighetspersoner som behöver information kan ringa. *Kvinnofridslinjen* som redan besvarar samtal om hedersrelaterat våld och förtryck skulle kunna ta emot samtal om tvångsäktenskap förutsatt att det tillkommer resurser.

I detta ärende har professor Gun Heimer varit beslutande. Mattias Friström har varit föredragande.

Gun Heimer  
Professor  
Chef NCK